

บันทึก

เรื่อง ปัญหากฎหมายตามพระราชบัญญัติมาตราซึ่ง ตวง วัด พระพุทธศักราช ๒๔๖๖
(สมุด เป็นสินค้าหีบห่อตามกฎหมายว่าด้วยมาตราซึ่ง ตวง วัดหรือไม่)

กระทรวงพาณิชย์ได้มีหนังสือ ที่ พณ.๐๕๐๒/๑๔๐๙ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๐ ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาในปัญหาข้อกฎหมาย ความว่า กระทรวงพาณิชย์ได้รับรายงานจากกรมทะเบียนการค้าว่ามีปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับพระราชบัญญัติมาตราซึ่ง ตวง วัด พระพุทธศักราช ๒๔๖๖ กล่าวคือ กรมประชาสัมพันธ์ได้มีหนังสือ ที่ สร. ๑๔๐๕/๔๒๙ ลงวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๖๐ ส่งข้อความตัดจากหนังสือพิมพ์บ้านเมือง ประจำวันพฤหัสบดี ที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๖๐ และหนังสือที่ สร.๑๔๐๕/๕๐๑ ลงวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๐ ส่งข้อความตัดจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐประจำวันอังคาร ที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๐ ให้กระทรวงพาณิชย์พิจารณาเรื่องพ่อค้าเอาเปรียบ สรุปใจความสำคัญได้ว่า ปัจจุบันนี้พ่อค้าเครื่องเขียนมักจะเอาเปรียบผู้ซื้อโดยขายสมุดจดคำบรรยายที่แสดงปริมาณกระดาษที่หน้าปกไม่ตรงกับความจริง เช่น สมุดที่แสดงปริมาณกระดาษไว้ที่หน้าปกว่า ๑๐๐ แผ่น เมื่อนับดูแล้วปรากฏว่ามีปริมาณที่แท้จริงเพียง ๘๐ - ๘๕ แผ่นเท่านั้น ซึ่งเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคอย่างมาก และเมื่อรวมจำนวนสมุดที่นักเรียนและนักศึกษาทั่วประเทศต้องใช้ในปีหนึ่งๆ แล้วค่าเสียหายเนื่องจากการเอาเปรียบนี้จะมีจำนวนหลายล้านบาท ผู้เขียนในหนังสือพิมพ์ดังกล่าวเห็นว่า เรื่องนี้อยู่ในความรับผิดชอบของกองซึ่ง ตวง วัด กรมทะเบียนการค้าที่จะต้องแก้ไขมิให้ประชาชนถูกเอาเปรียบต่อไป ปัญหาจึงมีว่า สมุดแต่ละเล่มเป็นสินค้าหีบห่อตามพระราชบัญญัติมาตราซึ่ง ตวง วัด พระพุทธศักราช ๒๔๖๖ หรือไม่ ถ้าเป็นสินค้าหีบห่อก็เป็นหน้าที่ของกรมทะเบียนการค้าที่จะต้องดำเนินการต่อไป

โดยที่เจ้าหน้าที่ของกระทรวงพาณิชย์มีความเห็นแบ่งเป็น ๒ ฝ่าย คือ ฝ่ายหนึ่งเห็นว่าสมุดแต่ละเล่มเป็นสินค้าหีบห่อตามที่พระราชบัญญัติมาตราซึ่ง ตวง วัด พระพุทธศักราช ๒๔๖๖ ได้ให้บทนิยามคำว่า “สินค้าหีบห่อไว้” แต่อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าสมุดแต่ละเล่มมิใช่สินค้าหีบห่อตามความหมายแห่งพระราชบัญญัติมาตราซึ่ง ตวง วัดฯ ดังนั้น กระทรวงพาณิชย์จึงขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นในปัญหาดังกล่าวเพื่อเป็นแนวปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๓) ได้พิจารณาปัญหานี้และฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ (กรมทะเบียนการค้า) แล้ว มีความเห็นดังนี้

พระราชบัญญัติมาตราซึ่ง ตวง วัด พระพุทธศักราช ๒๔๖๖ มาตรา ๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๗๑ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้บัญญัติบทนิยามคำว่า “สินค้าหีบห่อ” หมายความว่า “สินค้าซึ่งได้บรรจุ หุ้มห่อ หรือผูกมัดไว้ และซื้อขาย

หรือจำหน่ายหรือเจตนาจะซื้อขายหรือจำหน่ายกันในลักษณะเช่นนั้น” และมาตรา ๔ ทวิ (๒) และ (๓)^๑ ได้แสดงให้เห็นเป็นปริยายว่า สินค้าหีบห่อนั้นประกอบด้วย “ตัวสินค้า” ส่วนหนึ่ง กับ “สิ่งที่ใช้บรรจุสิ่งที่ใช้หุ้มห่อ หรือสิ่งที่ใช้ผูกมัดไว้” อีกส่วนหนึ่ง เช่นน้ำมันเป็นตัวสินค้า ขวดหรือกระป๋องเป็นสิ่งที่ใช้บรรจุ ฯลฯ และตามประกาศกระทรวงเศรษฐกิจ เรื่องกำหนดวิธีการแสดงปริมาณของสินค้าหีบห่อลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๑๕ ข้อ ๑ (๑) และ (๔)^๒ ก็ได้กำหนดโดยนัยอย่างเดียวกัน

ส่วน “สมุดแต่ละเล่ม” นั้น เห็นว่า ตามความหมายปกติธรรมดา ได้แก่ กระดาษจำนวนหนึ่งที่ทำเป็นเล่ม การทำให้เป็นเล่มนั้นอาจใช้วิธีเย็บด้วยด้ายหรือลวดหรือเจาะรูแล้วผูกรวมเป็นเล่มด้วยด้ายหรือลวด หรือใช้กาบเหนียวแข็งผนึกที่สันด้านหนึ่งให้เป็นเล่มและมีปกแต่ละเล่ม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ลักษณะที่ทำให้กระดาษจำนวนหนึ่งเป็น “สมุด” นั้นคือลักษณะที่ทำให้เป็นเล่ม สมมุติถ้าเอากระดาษจำนวนหนึ่งมาผูกมัดไว้ด้วยเชือกหรือสิ่งใดก็ตาม จะเรียกหรือนับกระดาษจำนวนนั้นเป็น “มัด” แต่ไม่เรียกหรือนับเป็น “เล่ม” หรืออาจกล่าวได้ว่าการผูกมัดกระดาษเป็นจำนวนหนึ่งๆ นั้น ไม่มีลักษณะเป็น “เล่ม” แต่เป็น “มัด”^๓ ฉะนั้น จึงถือไม่ได้ว่า “สมุด” เป็นสินค้าหีบห่อ เพราะไม่ตรงกับความหมายของคำว่า “สินค้าซึ่งได้ผูกมัดไว้” ตามบทนิยามของมาตรา ๒

อนึ่ง ตามนัยที่ได้กล่าวข้างต้นว่า สินค้าหีบห่อนั้นประกอบด้วย “ตัวสินค้า” กับ “สิ่งที่ใช้บรรจุ สิ่งที่ใช้หุ้มห่อ หรือสิ่งที่ใช้ผูกมัดไว้” เป็นสองส่วนรวมกัน ถ้าจะถือว่าสมุดแต่ละเล่มเป็นสินค้าหีบห่อ คือมีปกของสมุดเป็นสิ่งที่ใช้บรรจุหรือหุ้มห่อสินค้า ดังนี้จะได้หรือไม่ เห็นว่าจะถือเช่นนั้นไม่ได้ เพราะปกประกอบเป็นอันเดียวกับกระดาษที่ทำเป็นเล่มสำเร็จรูป คือ สมุด หากใช้เป็นสิ่งที่ใช้บรรจุหรือสิ่งที่ใช้หุ้มห่อสินค้าอีกส่วนหนึ่งไม่ แต่ถ้าสมุดแต่ละเล่มบรรจุไว้ในกล่อง

^๑ มาตรา ๔ ทวิ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดให้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) การบรรจุสินค้าหีบห่อชนิดใดเพื่อการขายหรือจำหน่ายอย่างใดที่ผู้บรรจุต้องแสดงปริมาณของสินค้าไว้ตามวิธีการที่กำหนด

(๓) การบรรจุสินค้าหีบห่อชนิดใดเพื่อการขายหรือจำหน่ายอย่างใด ที่ผู้บรรจุต้องบรรจุสินค้าตามปริมาณที่กำหนด

การกำหนดตามวรรคหนึ่งให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และมีผลใช้บังคับนับแต่วันที่รัฐมนตรีกำหนด โดยต้องไม่น้อยกว่าหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

^๒ ข้อ ๑ การแสดงปริมาณของสินค้าหีบห่อต้องกระทำตามวิธีการ ดังต่อไปนี้

(๑) แสดงปริมาณของสินค้าโดยไม่รวมภาชนะบรรจุ สิ่งหุ้มห่อหรือผูกมัดสินค้าหรือสิ่งที่ไม่ใช่สินค้าหีบห่อนั้น

ฯลฯ

ฯลฯ

(๔) แสดงปริมาณและข้อความตาม (๑) (๒) และ (๓) ไว้บนฉลากภาชนะบรรจุสิ่งที่หุ้มห่อหรือผูกมัดสินค้า หรือบนสินค้านั้นๆ ในลักษณะที่เห็นได้โดยง่ายและชัดเจน และมีขนาดตัวเลขและตัวอักษรไม่เล็กกว่า ๒ มิลลิเมตร และมีลักษณะถาวรไม่ลบเลือน

^๓ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๓ “มัด ก. ผูกเข้าด้วยกัน, ลักษณะนามเรียกของที่ถูกเข้าด้วยกัน เช่น ใต้, ฟืน, ว่ามัดหนึ่ง สองมัด”

หรือห้ามห่อด้วยกระดาษ บางทีก็ผูกมัดไว้ด้วยริบบิ้น เพื่อความสวยงามหรือล่อใจ ฯลฯ เช่น สมุดที่
สำหรับให้เป็นของขวัญ และขายทั้งกล่องหรือทั้งกระดาษห่อหรือริบบิ้นที่ผูกมัดไว้ เห็นว่าสมุดแต่
เล่มดังกล่าวนี้เป็นสินค้าหีบห่อตามบทนิยามของมาตรา ๒

(ลงชื่อ) ส. โหตระกิตย์
(นายสมภพ โหตระกิตย์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มิถุนายน ๒๕๒๐